

надання стипендій спільно з міжнародними партнерами, відпусток, програм академічної мобільності тощо;

4) несформоване ціннісне підґрунтя доброчесності як елементу культури якості в закладах вищої освіти.

Отже, корупція у сфері освіти становить досить значну загрозу сталому розвитку України, а деякі її різновиди національній безпеці країни. Насамперед, це перешкода щодо вступу до Європейського Союзу. Оскільки корупція в освіті впливає на цілу низку аспектів соціальної взаємодії. Якщо у молодій людини сформуються на рівні цінності несприйняття корупції під час навчання, то надалі така людина боротиметься з корупцією протягом всього свого життя.

Список бібліографічних посилань

1. Запобігання та протидія корупції: навч. посібник: підручник. 4-те вид., перероб. і допов. Київ : ДННУ "Акад. фін. управління", 2013. 666 с.

2. Концепція кримінально-правової протидії корупції : монографія О. С. Бондаренко. Суми : Сумський державний університет, 2021. 472 с.

Одержано: 12.09.2022

Валентина Петрівна ЯЦЕНКО,

*доцент кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО ПИТАННЯ СУМІСНИЦТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Війна в Україні зачепила всі сфери суспільного життя держави й внесла свої корективи. Реалії сьогодення поставили українців в складні умови, змусивши не лише рятувати власне життя та життя близьких, а й будь-якими способами боротися за виживання. При цьому, проблеми виникли як у тих, хто тікаючи від воєнних дій вимушений був виїхати за кордон, так і в тих, хто лишився в дома, чи переїхав до інших регіонів країни. Більшість населення втративши роботу або вимушено будучи переведеним на простій стали перед вибором: як жити далі та яким чином заробляти гроші? До того ж, не всі з цих осіб мають право на отримання соціальної допомоги, або навіть отримуючи потребують коштів з різних причин. Додатково ситуацію ускладнює і той факт, що частина цих людей є суб'єктами, на яких розповсюджується дія законодавства у сфері боротьби з корупцією.

Слід зауважити, що за останні роки профілактична діяльності НАЗК та інших спеціальних суб'єктів у сфері протидії корупції спонукало суспільство розширити свої пізнання антикорупційного законодавства та сприяло

формуванню громадської думки, вироблення певних установок щодо дотримання норм діючого законодавства. При цьому, в основу такого впливу закладено принцип доброчесності, який в контексті боротьби з корупцією трактується як необхідна морально-етична складова діяльності державного службовця, яка визначає межу і спосіб його поведінки, що базується на принципах доброго відношення до громадян та чесності у способі власного життя, виконанні своїх обов'язків та розпорядженні державними ресурсами [1].

Безпосередньо правила доброчесності чітко закріплені в Законі України «Про запобігання корупції». Мова йде про ряд обмежень у сфері запобігання корупції і, насамперед, про обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності. Нагадаємо, законодавець наголошує, що особам, зазначеним у п. 1 ч. 1 ст. 3 вказаного вище Закону, забороняється:

займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України;

входити до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляють інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), якщо інше не передбачено Конституцією або законами України [2].

Крім того слід пам'ятати, що дане обмеження нерозривно пов'язане ще й з фінансовим контролем. Однією із умов при декларуванні є обов'язкове відображення інформації за звітний період у розділі XV «Робота за сумісництвом». Між тим, суб'єкт декларування має не лише чіткі обмеження щодо суміщення, а й обов'язок правдиво відобразити інформацію щодо зайняття іншою діяльністю. Проте, опинившись в жорстоких реаліях люди змушені були зробити очевидний вибір і тим самим порушити обмеження, передбачені ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції».

Водночас вбачається, що подібні дії необхідно трактувати як дії вчинені у стані крайньої необхідності. Наразі, не є адміністративним правопорушенням дія, яка хоч і передбачена КУпАП або іншими законами, що встановлюють відповідальність за адміністративні правопорушення, але вчинена в стані крайньої необхідності, тобто для усунення небезпеки, яка загрожує правам і свободам громадян (а саме: життю і здоров'ю людини), якщо ця небезпека за даних обставин не могла бути усунута іншими засобами і якщо заподіяна шкода є менш значною, ніж відвернена шкода [3]. Таким чином можна застосовувати положення ст. 17 КУпАП, виключивши притягнення особи до адміністративної відповідальності.

Не має сумніву, що законодавець реально оцінюючи складну ситуацію в яку потрапили особи, на яких поширюється вимоги антикорупційного

законодавства, підтримає ініційовані НАЗК пропозиції про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо врегулювання даної проблеми. Зокрема, доцільно було б доповнити ч. 3 ст. 25 Закону зазначивши, що обмеження, передбачені частиною першою цієї статті, не поширюються на випадки порушення вимог даної частини Закону у разі вчинення їх під час воєнного стану в Україні внаслідок військової агресії з боку Російської Федерації.

Список бібліографічних посилань

1. Добросесність як один із компонентів проходження державної служби // <https://od.tax.gov.ua/diialnist/zapobigannya-proyavam-koruptsii-/informatsiyini-materiali/print-431465.html>;
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 28.09.2022).
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984. № 8073-X. «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 29.09.2022).

Одержано: 03.10.2022